

Examenvragen (3)

1. Leg uit dat een tekort op de lopende rekening dat niet wordt gecompenseerd door een import van kapitaal zal leiden tot een daling van de wisselkoers.

Als er een tekort op de lopende rekening is wordt er meer van een valuta aangeboden dan gevraagd. Dit komt omdat er meer wordt geïmporteerd dan geëxporteerd. Omdat het aanbod groter is dan de vraag zal de koers dalen.

2. Leg uit dat hierdoor het evenwicht zal worden hersteld.

Als de koers daalt wordt de import duurder. Dit zal betekenen dat er minder wordt geïmporteerd. Tegelijk worden de exportgoederen goedkoper voor het buitenland. De export zal toenemen. Hierdoor wordt het evenwicht hersteld.

3. Leg uit dat een tekort op de lopende rekening niet automatisch zal leiden tot een dalende wisselkoers.

Het tekort kan worden gecompenseerd door een import van kapitaal. Dit betekent dat het buitenland vraag zal uitoefenen naar de desbetreffende valuta. Een tekort kan zelfs samengaan met een stijging van de koers als de import van kapitaal dit tekort overtreft. De koers wordt bepaald door de totale vraag en het totale aanbod. Dit betekent dat de koers bepaald wordt door de eerste vier rekeningen (bij zwevende wisselkoersen).

4. Leg uit dat bij vaste wisselkoersen materieel evenwicht kan ontbreken.

Bij vaste wisselkoersen intervenueert de centrale bank. Als de centrale bank dat doet is er geen materieel evenwicht. Als de centrale bank bijvoorbeeld de eigen munt opkoopt in ruil voor een andere valuta, is het aanbod van de eigen valuta door de markt groter dan de vraag. Normaal gesproken was de koers dan verder gedaald. Door de actie van de centrale bank gebeurt dit echter niet. Er is nu echter geen materieel evenwicht.

5. Waarom gaat de belastingopbrengst van de overheid niet automatisch omhoog als de belasting op sigaretten wordt verhoogd?

De belastingopbrengst is een vermenigvuldiging van een bedrag met een hoeveelheid. Als de belasting op sigaretten wordt verhoogd zal het aantal pakjes dat wordt verkocht dalen.

Als je wilt weten of de opbrengst stijgt of daalt en je weet alleen procentuele veranderingen, reken dan de groeifactoren uit en vermenigvuldig die met elkaar.

Voorbeeld: belasting gestegen met 5%, hoeveelheid is gedaald met 10%. De groeifactor van de opbrengst is: $1,05 \times 0,9 = 0,945$

De belastingopbrengst is gedaald met 5,5%.

6. Waarom zal een verlaging van de inkomstenbelasting leiden tot een vermindering van de spanning op de arbeidsmarkt?

Een verlaging van de inkomstenbelasting verhoogt de netto lonen. Meer mensen zullen zich aanbieden op de arbeidsmarkt. De spanning op de arbeidsmarkt wordt minder.

7. Is het mogelijk om bij monopolistische concurrentie prijsbeleid te voeren?

Dit is zeker mogelijk. Als de producent zijn prijs verhoogt zal hij weliswaar minder klanten krijgen maar niet al zijn klanten zullen vertrekken. Immers de producent in deze marktform heeft een product dat niet identiek is aan dat van zijn concurrenten.

8. Leg uit dat bij procesinnovatie de constante kosten zullen toenemen maar de variabele kosten zullen dalen.

Het vernieuwde proces zal waarschijnlijk met meer en duurder kapitaal plaatsvinden. De constante kosten zullen dus stijgen. Het produceren zal nu echter waarschijnlijk sneller en met relatief minder arbeid plaatsvinden. De variabele kosten zullen dus dalen.

9. Leg uit hoe promotiebeleid de winstgevendheid van een bedrijf kan vergroten.

Promotie leidt tot een grotere vraag naar het product. De afzetlijn (GO-lijn) zal dus naar rechts verschuiven. Als de kosten niet evenveel zijn gestegen is de winstgevendheid toegenomen.

10. Waarom wordt een recessie afgeremd door een goed stelsel van sociale verzekeringen?

Tijdens een recessie worden mensen werkloos. Als deze mensen een uitkering krijgen blijven de bestedingen op peil. De recessie wordt daardoor afgeremd.

11. Hoe kan een lidstaat van de EMU begrotingspolitiek inzetten om onderbesteding tegen te gaan?

Onderbesteding kan worden tegengegaan door de belasting te verlagen of de overheidsuitgaven te vergroten. Wel moet het lidstaat zorgen dat het blijft voldoen aan de eisen die aan de lidstaten zijn opgelegd. Dit betekent dat de staatsschuld niet groter mag zijn dan 60% van het BBP en het overheidstekort niet meer dan 3% van het BBP.

12. Waarom hoeven de overheidsuitgaven niet met hetzelfde bedrag te stijgen als het bedrag waarmee men wil dat het nationaal inkomen stijgt?

Als de overheidsuitgaven stijgen met een bepaald bedrag zal het nationaal inkomen met een veelvoud van dit bedrag toenemen. Dit is het zogenaamde multipliereffect. Het ontstaat doordat de overheidsuitgaven zorgen voor een stijging van het NNP en dus voor een stijging van het nationaal inkomen maar dat door het stijgende inkomen de consumptie weer zal toenemen waardoor het NNP en dus het nationaal inkomen nog meer zullen stijgen.

13. Welke factoren maken de multiplier kleiner?

Het spaarlek, het belastinglek en het importlek.

14. Leg uit hoe het komt dat de rente op de kapitaalmarkt stijgt als het tekort van de overheid groter wordt.

Als de overheid een tekort heeft zal ze moeten lenen op de kapitaalmarkt. Aangezien de overheid een grote partij is op deze markt zal een verandering van de vraag die zij uitoefent een merkbaar effect op de prijs hebben. De prijs van geleend geld is de rente.

15. Hoe zal deze stijgende rente het effect van de extra overheidsuitgaven weer een beetje tenietdoen?

Als de rente stijgt zullen de particuliere investeringen afnemen. Dit geeft weer een daling van de bestedingen (effectieve vraag).

16. Waarom kan structurele werkloosheid niet worden opgelost door een vergroting van de effectieve vraag?

Structurele werkloosheid wordt veroorzaakt door een gebrek aan arbeidsplaatsen. Als de effectieve vraag stijgt maar het kapitaal ontbreekt dan kan er niet meer worden geproduceerd. Het zal slechts leiden tot prijsstijging.

17. Hoe kan arbeidstijdverkorting bijdragen aan vermindering van de structurele werkloosheid?

Arbeidstijdverkorting met volledige herbezetting leidt tot meer arbeidsplaatsen. De structurele werkloosheid daalt.

18. Hoe kan een verhoging van de indirecte belastingen leiden tot een stijging van de loonkosten?

Als de indirecte belastingen stijgen zullen de prijzen van goederen stijgen (immers deze belasting wordt doorberekend aan de consument). Als de prijzen van goederen stijgen zullen de vakbonden in het CAO-overleg prijscompensatie eisen. Dit betekent dat de lonen zullen stijgen.

19. Leg uit dat een stijging van de lonen die groter is dan de stijging van de arbeidsproductiviteit zal leiden tot een toename van de loonkosten per eenheid product.

De loonkosten per eenheid product zijn gelijk aan: $\frac{\text{Loonkosten arbeider}}{\text{Productie per arbeider}}$

Als we willen weten met hoeveel procent de loonkosten per eenheid product stijgen als bijvoorbeeld de loonkosten van een arbeider stijgen met 10% en de productie per arbeider met 5% moeten we de groeifactoren op elkaar delen.

$$\text{Dus: groeifactor loonkosten per eenheid product} = \frac{1,10}{1,05} = 1,048$$

Dit betekent dat de loonkosten per eenheid product gestegen zijn met 4,8%.

20. Waarom is een producent niet in staat een indirecte belasting volledig door te berekenen aan de consument?

Omdat de vraag over het algemeen niet volkomen inelastisch is. Bij een niet volkomen inelastische vraag zal de prijs na invoering van de indirecte belasting wel stijgen maar niet met het volle bedrag van de indirecte belasting. Dit betekent dat consument en producent de belasting ieder voor een deel betalen.